

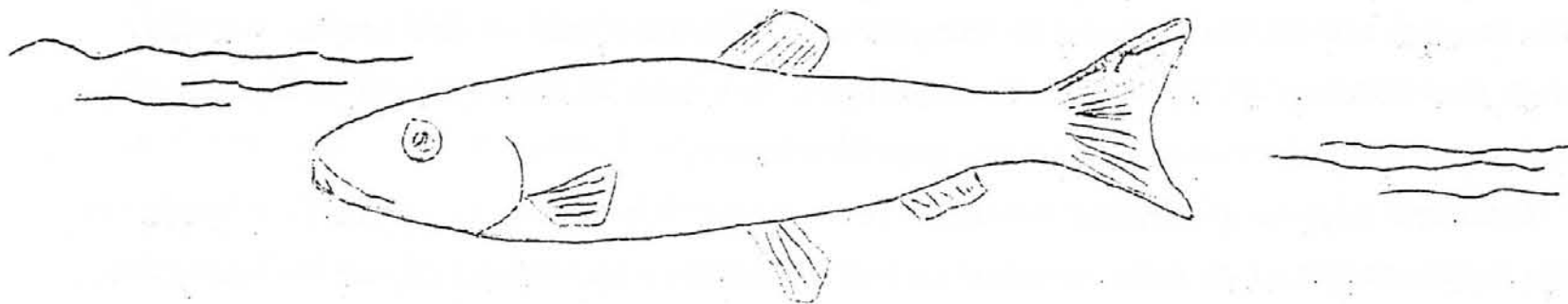
VITA MARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

8e jaargang, no. 11

Redactie: BOB ENTROP

november 1958.

HET BIOLOGISCH ONDERZOEK TEN BEHOEVE VAN DE HARINGVISSERIJ

De resultaten van het onderzoek

Monsters van paaiende haring werden genomen op drie verschillende paaipplaatsen in de zuidelijke Noordzee, nl. op de Doggersbank in september, de Sandettié-bank (tussen Dover en Oostende) in november en de gronden in het Kanaal in december. De verzamelde gegevens werden door Zijlstra gegroepeerd en uitgewerkt in 1956. Hij onderzocht vooral de frequentieverdelingen van de jaarklassesterkten, die van de wervelaantallen, en die van de L_1 -waarden (dat is het bepalen van de lengte van een vis in zijn eerste jaar aan de hand van de groeilijnen op de schubben van een meerjarige vis. De maat van de schub is namelijk evenredig met de lengte van de vis. Als men dus een vierjarige vis heeft en men meet de verhouding die er bestaat tussen lichaamslengte en lengte van de schub, dan kan men dezelfde verhouding gebruiken om te berekenen hoe groot die vis was toen hij een jaar oud was, uitgaande van de lengte van de schub bij zijn eerste jaarring). Postuma vulde deze gegevens in 1956 aan met metingen aan de gehoorstenen van de haringen.

De relatieve sterkte der verschillende jaarklassen loopt, zoals gezegd van jaar tot jaar uiteen. Werd nu één bepaalde paaipplaats in opeenvolgende jaren bemonsterd, dan bleek elke jaarklasse de relatieve sterkte, die hij in vorige jaren ten opzichte van de omliggende jaarklassen had, te behouden. Het beeld der relatieve sterkte van de verschillende jaarklassen bleek echter tussen de drie paaipplaatsen uiteen te lopen. Een jaarklasse, die op de ene plaats steeds sterk was, kon op de andere plaats vrij zwak zijn en omgekeerd. Deze specifieke verschillen tussen de paaipplaatsen en de constantheid van het beeld per paaipplaats kunnen zich slechts handhaven als jaar in jaar uit dezelfde groep haringen dezelfde paaip-

plaats bezoekt en niet in sommige jaren haringen uit een bepaalde groep in enigszins aanzienlijke aantallen aan het paaien op de paaipplaats van een andere groep deelnamen.

Ook het gemiddelde aantal wervels bleek voor elk der drie paaipplaatsen voor eenzelfde jaarklasse in van jaar tot jaar genomen monsters constant, maar tussen deze waarden voor elk der drie paaipplaatsen bleken verschillen te bestaan. Dit is eveneens alleen maar mogelijk wanneer de haring steeds terugkeert op dezelfde paaigrond. Voorts bleken voor één paaipplaats de gemiddelde wervelaantallen van jaarklasse tot jaarklasse te kunnen verschillen. Dit is voorstelbaar wanneer we zouden mogen aannemen dat het wervelaantal door milieufactoren, die immers niet in elk jaar geheel gelijk zullen zijn, beïnvloed wordt. Inderdaad zijn er tal van waarnemingen die er op wijzen, dat er een negatieve correlatie bestaat tussen de hoogte van de temperatuur en het aantal wervels. Het werk van Wielinga (1957) bevat aanwijzingen, dat door milieufactoren binnen genetische grenzen, het aantal wervels wordt gedetermineerd.

Zijlstra vond nu inderdaad een negatieve correlatie tussen de gemiddelde temperatuur in de paaitijd op de drie gronden en het gemiddelde wervelaantal van de volwassen haring, die er kwam paaien. Dit is een aanwijzing, dat de grond waarheen de haring jaarlijks trekt om zich voort te planten zijn geboortegrond is. De haring zou dus trouw aan zijn geboortegrond bezitten, zoals de zalm, de paling en ook vele vogels.

Het frequentiebeeld van de door terugrekening bepaalde lengten aan het einde van het eerste jaar (l_1 -waarden) is voor eenzelfde jaarklasse bij in opeenvolgende jaren genomen monsters constant. Het moet daarom elk jaar weer dezelfde groep haringen zijn geweest waaruit monsters werden getrokken. De afzonderlijke paaipplaatsen geven echter een verschillend beeld, in het bijzonder de Doggersbank en het Kanaal. Het l_1 -gemiddelde van op de Doggersbank paaiende haring is aanmerkelijk hoger dan dat van de in het Kanaal paaiende. Aangezien het einde van de groei in het eerste jaar voor beide groepen nagenoeg in dezelfde tijd valt, moet dit betekenen, dat de eerste groep eerder is geboren dan de tweede. Daar nu op de Doggersbank het paaien eerder plaats vindt dan in het Kanaal hebben we hier een nieuw argument, dat haring, om zich voort te planten, terugkeert op de grond waar hij geboren is.

Tenslotte het gehoorsteen-onderzoek. Evenals de schubben vertonen de gehoorstenen jaarringen, hier doordat afwisselend doorschijnende en niet doorschijnende zones worden afgezet. De ondoorschijnende zones worden afgezet in de voorzomer, wanneer de haring snel groeit. Van augustus af neemt echter de groei af en wordt het afgezette materiaal doorschijnend. De in de zomer, het najaar of de winter paaiende haring, waarom het hier gaat, heeft dus steeds in de kern van de gehoorsteen (het oudste gedeelte) doorschijnend materiaal. De diameter van de doorschijnende kern zal groter zijn naarmate de haring vroeger in het najaar is geboren, en dus eerder is begonnen met het vormen van zijn gehoorsteen.

Postuma onderzocht nu het frequentiebeeld van de diameter van de doorschijnende zone van de gehoorsteen bij de op elk der drie genoemde gronden paaiende haring. Het beeld bleek voor iedere paaiplaats bij in opeenvolgende jaren van dezelfde jaarklasse genomen monsters gelijk te zijn, maar van paaiplaats tot paaiplaats te verschillen en wel in die zin, dat de gemiddelde diameter afnam in de volgorde Doggersbank - Sandettié - Kanaal, tevens dus de tijdsvolgorde waarin het paaien in de loop van het najaar optreedt. Dus weer een argument voor de haringtrouw aan zijn geboortegrond.

In tegenstelling tot het bij de andere kenmerken gevondene is de frequentieverdeling van de diameter van de doorschijnende kern in de gehoorsteen per paaiplaats van jaar-klasse tot jaar-klasse, dus voor verschillende geboortejaren, constant. Dat zou er op wijzen, dat het begin van de paaitijd niet wordt bepaald door milieufactoren waarvan de waarde van jaar tot jaar fluctueert. Het is mogelijk dat dit tijdstip inwendig bepaald wordt, het is ook mogelijk dat het bepaald wordt door een steeds constante uitwendige factor, zoals bijv. de voortplantingsperiodiciteit van de driedoornige stekelbaars door de daglengte wordt beheerst (Baggerman, 1957).

- - - - -

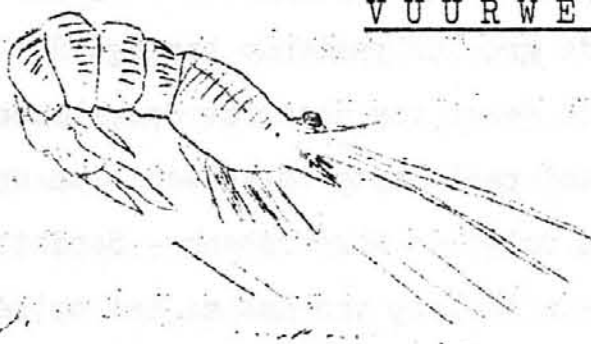
LITERATUUR

- Baggerman, B. - An experimental study of the timing of breeding and migration in the three-spined stickleback.
Arch. Néerl.Zool. 7, 1957.
- Heincke, F. - Naturgeschichte des Herings I. Abh. deutsch. Seefisch. Verein 2, 1898.
- Höglund, H. - Swedish herring tagging experiments 1949 - 1953.
Rapp. & Proc. Verb., 140, 1955.
- Postuma, K.H. - On the distinction of herring races in the autumn - and winter-spawning herring of the North Sea and English Channel by means of the otoliths and an application of this method in tracing the off-spring of the races along the continental coast of the North Sea.
- Zijlstra, J.J. - On the spawning communities of the herring in the Southern North Sea and the English Channel (Preliminary results).
Int.Council Expl.Sea, Spec. Sc. Meeting, 1956.

- - - - -

V U U R W E R K I N D E B A K

G. van Rossum.

hun verrassingen en de havenhoofden met hun "rockpools".

De tocht wás mooi, maar er viel hoegenaamd niets van de havenhoofden noch van de golfbrekers te halen. Het strand was zo glad als een tafelblad en zo te zien zou de vangst slechts een droeve worden, met een trosje mosseltjes en een paar zandwormpjes totdat een garnaal gevonden werd. Het diertje lag daar open en bloot op het gladde natte zand, levend, vermoedelijk met het laatste golfje aangespoeld.

Een garnaal is als bakbewoner wel aardig, als er maar geen anemonen in de buurt zijn, want dan is het zó met Crangon crangon afgelopen en zolang het dier maar niet vervelt, want dan zijn de Strandkrab en de Steurkrab er "als de krabben bij" om zich te goed te doen aan een welkome afwisseling van het menu. Verder moet er geen heel klein grut in de bak zijn, want dan zorgt de garnaal er wel voor dat het er morgen niet meer in zit.

Dus we namen de garnaal mee met de gedachte: Als die garnaal het overleeft, dan wordt hij een medebewoner van de bak, samen met zijn phylum-genoot de Strandkrab. In het andere geval is het goed voer.

Toen kwamen we bij een kleine "baai" in het strand, waar we nog een tien-tal garnalen vonden, sommigen lagen op het strand, anderen hadden zich al half ingegraven. Er moet daar een hele school garnalen vlak voor de kust hebben gezeten, want bij elke golf kwamen er weer een paar op het strand, zodat we na een minuut of 20 een veertigtal garnalen, variërend in grootte van 2 tot ruim 6 centimeters toe, hadden.

Thuisgekomen was het even een probleem om te weten wat er met die dieren moest gebeuren, want ze leefden nog allemaal en het was gewoon zonde om ze dood te maken en tot visvoer te versnijden. En zolang ze leven blijven ze uiteraard vers. Dus besloten we de natuur te laten beslissen. Het water in Scheveningen was koud en in de bak is de temperatuur 19 graden. Dus, zo redeneerden wij, zullen de zwaksten het begeven als ze plotse-ling in die hete soep belanden en de potigsten overleven het..... misschien. En dan is er niet eens rekening gehouden met de samenstelling van het water.

Kort en goed, de garnalen werden zonder verder ceremonieel in de bak gedumpt waar ze prompt op de rug bleven liggen. Dus tóch visvoer, dachten we. Maar nee hoor, want na een minuut of vijf hadden ze zich aangepast en waren ze onder het zand verdwenen. Nu is de bak waar ze in terecht kwamen eigenlijk veel te klein voor zo'n groot aantal garnalen en het zand-oppervlak is nog niet eens de helft van het bodem-oppervlak. De garnalen la-gen dan ook als sardientjes in een blik naast elkaar in het zand en het enige dat nog van ze te zien was, was een woud vol voelsprietten.

De grootste van de twee Strandkrabben was tot nu toe in zijn hoekje blijven zitten en had zich niets van de bevolkingsaanwas in zijn domein aangetrokken. Nu is het ons niet bekend wat bij een krab door instinct en wat door ondervinding wordt geleerd. Zeker als het gaat om zijn omgangsvormen van Crangon crangon. In ieder geval is het zó, dat mijn krab slechts een héél vage herinnering gehad kan hebben van een garnaal, want toen ik hem uit een rockpool bij de haven viste, was hij nog maar 5 m/m groot. (nu meet hij 3 cm. over het rugschild).

Maar goed, de krab kroop op een gegeven moment uit zijn hoekje om zijn gebruikelijke wandeling te maken. Bij de eerste de beste stap die hij op het zand zette, voelde hij er iets vreemds onder zitten. Hij "bevroor" in een nogal ongemakkelijke houding om na enige tellen voorzichtig weer in beweging te komen en met een poot te voelen wat dat toch was.

Het resultaat was verbluffend. Plotseling schoot er een 6 cm grote garnaal onder hem weg. De krab maakte een "lucht"-sprong en verstijfde in zijn karakteristieke verdigingshouding: rechtop, met de twee scharen iets vooruit en dreigend open. Na vijf volle minuten roerloos "dreigen", kwam hij weer tot leven. De scharen gingen weer dicht, het lichaam kwam weer horizontaal en hij ging weer lopen. Maar dat lopen ging heel anders dan verwacht, want na de tweede stap barste er een revolutie los in het zand en schoten van alle kanten de garnalen onder de krab weg. Het was net of de krab in een kist met vuurwerk stond en dat de vuurpijlen en rotjes hem van alle kanten om de "oren" vlogen. Dit werd hem toch te bar en hij vluchtte weer naar zijn hoekje toe, waar hij de hele verdere dag niet uit is gekomen. De volgende dag was hij al aan het vuurwerk gewend en de garnalen schijnen ook aan hem te wennen, want als de krab door het zand loopt, blijven de garnalen zitten, behalve als hij met een poot boven op een dier gaat staan. Tot nu toe is het hem niet gelukt er een te vangen. Misschien moet hij het nog leren?

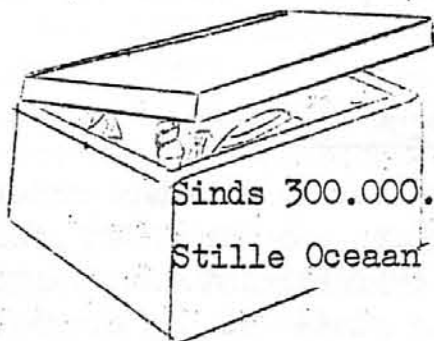
De andere krab (zowat 2 cm) reageerde in het begin precies eender, maar toen hij aan het fenomeen van het "springende zand" gewoon was geraakt, scheen hij er plezier in te krijgen om dartel als een veulen, hoog op de toppen van zijn poten, over het zand te dansen, om zoveel mogelijk garnalen in beweging te krijgen. Als het dan in de bak een lekkere bende was, dan ging hij rustig in een hoekje zitten kijken.

Het deed ons denken aan de gedragingen van een jonge kat, die voor het eerst in een hoop dorre bladeren wordt gezet. Het ritselen en bewegen van de bladeren brengt de poes dan in een uitgelaten stemming, waarbij hij opspringt bij elke ritselende stap en later als een wilde in de bladeren rondspringt.

**

* *

**

UIT DE OUDE SCHELPENDOOS

Sinds 300.000.000 jaren uitgestorven gewaande slakkensoort levend uit de Stille Oceaan opgevist.

Volgens een bericht van de Columbia University zijn er onlangs een paar levende exemplaren van het slakkensoort Neopolina van de bodem van de Stille Oceaan opgevist, die men reeds minstens 300.000.000 jaren uitgestorven waande.

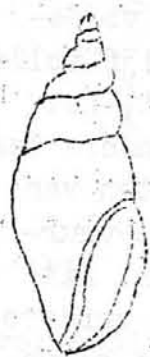
Volgens Professor Imbrie, geoloog aan deze universiteit, zijn de hedendaagse slakken voortgekomen uit de Neopolina. De 4 opgeveste exemplaren zijn precies gelijk aan hun soortgenoten die ongeveer 500.000.000 jaar geleden op aarde hun intrede deden. De dieren zijn 4 centimeter lang. Ze zijn opgehaald van een diepte van ongeveer 6.000 meter, op een 300-tal kilometers uit de kust van Peru.

Professor Imbrie deelde nog mede dat de Neopolina oorspronkelijk in ondiep water langs de kusten leefden, maar in de loop van de tijd naar grotere diepten zijn verhuisd.

**

* *

**

trapgevel)

speelhoren)

Op zondag 23 november j.l. maakten de leden van de Haagse werkgroep een wandeling langs het Scheveningse strand. Ondanks het tamelijk koude weer (kon men eind November wel iets anders verwachten?) was het een aangename tocht. Het was de voorafgaande dagen kalm weer geweest met een zwakke Oostenwind. De omstandigheden waren dus gunstig voor goede vondsten. Onder de klok op de boulevard waren rond negen uur 's ochtends een tiental leden verzameld en na nog even gewacht te hebben op mogelijke langslapers daalde de groep af naar het strand. Het was juist laag water. Het duurde niet lang of we bereikten het eerste vloedlijntje, met aanspoelsel uit het diepere water. Het typische donkere gruis, rijkelijk voorzien van talloze tepelhorentjes en kokertjes van goudkammetjes werd ijverig onderzocht en weldra raapte iedereen fraaie wenteltrapjes en donkere fuikhorentjes op. Maar het meest opmerkelijke moest nog komen. We vermelden namelijk het feit dat de trapgeveltjes (*Lora turricula* - Mont.) in ruime mate van hun aanwezigheid blijk gaven. Deze schelpjes vind men lang niet zo veel in onze streken. Een van onze leden, die al drie jaar ijverig langs het strand verzamelt en nog nimmer een trapgevel buitmaakte, scheen aanvankelijk ook ditmaal vergeten te worden. Daar werd hij dan ook danig mee in het ootje genomen. Maar tenslotte kwam ook hij triomfantelijk met een Lora aandra-gen. Hij kreeg daarom toestemming om lid van B.M. te blijven. Tegen het middaguur vonden we het welletjes, kregen trek in warme koffie. We waren inmiddels halverwege Wassenaar gekomen en de terugtocht werd nu aanvaard. Met het oog op een toekomstige gezamenlijke "gruisavond" werd een flinke voorraad aanspoelsel in plasticzakjes meegenomen. De voornaamste buit van de dag bestond echter uit enige tientallen trapgeveltjes en niet minder dan twee Actaeons, waarvan er helaas één beschadigd was.

EEN TIP VOOR EEN TOCHTJE !

KORAALVISSSEN-SHOW IN HET AQUARIUM VAN ARTIS.

In het aquarium van Artis zal van 19 december a.s. af tot en met 15 februari onder de titel "Juwelen van het koraalrif" een show van koraalvissen worden gehouden. Een medewerker van Artis heeft deze visjes per boot uit Ceylon naar hier overgebracht. Dit vervoer is altijd een zeer riskante onderneming en de sterfte onder de vissen is bij soortgelijke tochten altijd zeer groot geweest, soms wel 80 %. Van de 400 op Ceylon ingescheepte visjes zijn er op het ogenblik nog 180, verdeeld over 50 verschillende soorten, in leven. De waarde van deze vissen wordt op f 17.000,-- geschat en de in de bak aangebrachte koraal vertegenwoordigt een waarde van ongeveer f 8.000,--.

WIJ LAZEN IN "VISSERIJNIEUWS" 11e jaargang, september 1958:

onder de kop "Bijzondere Vissen":

- * dat door de Uk.22 een steur (*Acipenser sturio* L.) werd gevangen van 2.70 lengte. Het dier woog 159 kilo en bracht maar eventjes f 636,-- op.
- * dat door de Hd.16 een voshaai (*Alopias vulpes* (Gmel.)) was buit gemaakt die 150 kilo woog, maar waarvoor de hoogste bidder toch niet meer dan 148 gulden wilde geven.
- * dat door de Kw.81 in de Ierse Zee een Koningsvis (*Lampris luna* (Gmelin)) van 1.10 m. in de netten verstrikt werd. Van dit prachtige dier had de redactie het genoegen even zijn prachtige bouw en fel rode kleuren te bewonderen, toen het in het Museum van Natuurlijke Historie werd binnengebracht
- * Waar we wel even van geschrokken zijn was de melding van de Butskop (*Hyperoodon ampullatus* (Forster)) onder de kop "Bijzondere Vissen". Laten we het er op houden dat de vondst, welke de duiker in een scheepswrak op de Westerschelde deed, ook de Visserijredactie van streek heeft gebracht, want anders had deze Butskop toch wel graag het bordje Vissen omgeruild voor een bordje Zoogdier!!!!

Red.

In een vorig nummer van Vita Marina (sept. 1958) zijn we gekomen tot een algemene indeling van de weekdieren. We gaven toen een overzicht van de 5 klassen der Mollusken. Ditmaal zullen we die 5 klassen wat nauwkeuriger gaan bestuderen en meteen eens zien hoe ze verder onderverdeeld zijn in sub-klassen, orden en eventueel sub-orden. We dienen wel even aan te tekenen dat hier de indeling gevolgd wordt van Prof dr Joh.Thiele, zoals die is aangegeven in zijn "Handbuch der systematischen Weichtierkunde", de meest gangbare indeling die thans bestaat. Het boek is verschenen in 2 delen, tussen 1931 en 1935 bij Verlag Gustav Fischer te Jena en is momenteel zeer lastig verkrijgbaar.

1e.KLASSE: LORICATA

Deze klasse omvat alle keverslakken. Deze dieren leven alleen in zout water en komen voor op rotsen en stenen. Hun "schelp" bestaat uit een achttal kalkachtige plaatjes. Het dier is in staat zich tot een balletje op te rollen en daarom is de populaire naam "zeepissebed" niet eens zo vreemd gevonden. De klasse is verdeeld in 2 orden:

- A. LEPIDOPLEURA (geschubde slakken) en
- B. CHITONIDA (keverachtige slakken).

2e.KLASSE: GASTROPODA

Omvat alle buikpotigen. Deze mollusken bewegen zich voort al kruipend op het lichaamsdeel dat de voet wordt genoemd. Er bestaan een massa verscheidenheden. Lang niet alle Gastropoda bezitten een schelp. Hebben zij die wel, dan is deze meestal gewonden of gedraaid (horentje). In veel gevallen is er een sluitplaatje (operculum) dat kalkachtig of hoornachtig kan zijn. Door het zeer grote aantal verscheidenheden is de klasse verdeeld in 3 sub-klassen.

I SUB-KLASSE PROSOBRANCHIA (Vóórkieuwigen). Zoals de naam reeds aangeeft bezitten deze slakken kieuwen welke vóór het hart zijn gelegen. Er zijn 3 orden van:

- A. Orde.ARCHEOGASTROPODA. Typische vertegenwoordigers in deze orde zijn bijv. Haliotis, Patella, Turbo en Nerita-soorten.
- B. Orde.MESOGASTROPODA. Het merendeel van de vóór-kieuwigen is hierin ondergebracht. Veel zoetwaterslakken en enkele soorten, die in moerassen een amfibisch leven leiden behoren er ook toe.
- C. Orde.STENOGLOSSA. Slakken, waarvan de schelp een nauw kanaal bezit bestemd voor het uitsteken van de siphonenbuis. Het zijn uitsluitend zeedieren, zoals bijv. Nassa, Oliva en Conus, die alle tot deze orde behoren.

II SUB-KLASSE OPISTHOBANCHIA (Achterkieuwigen). Deze weekdieren dragen hun kieuwen op de rug of op de zijden. Velen van hen bezitten in het geheel geen schelp. Dit zijn de z.g. naaktslakken. Er zijn 2 orden:

- A. Orde.PLEUROCEULA. Hiervan kunnen als typische vertegenwoordigers worden genoemd: Actaeon, Bulla, etc.
- B. Orde.PTEROPODA. De vertegenwoordigers van deze orde zwemmen vrij rond in zee. Velen hebben geen schelp. Hebben ze die wel, dan is de schelp natuurlijk nog zeer moeilijk te krijgen. Deze orde is verdeeld in 2 sub-orden:
 - 1. sub-orde. Thecosomata.
 - 2. sub-orde. Pterota (syn. Gymnosomata)
- C. Orde.SACOGLOSSA. Deze orde omvat uitsluitend naaktslakken. Hebben dus geen schelp.
- D. Orde.AEOELA. Verdeeld in 2 sub-orden:
 - 1. sub-orde. Notaspidea. Velen zijn zonder schelp.
 - 2. sub-orde. Nudibranchia. Uitsluitend naaktslakken.

III SUB-KLASSE PULMONATA (Longslakken). Deze dieren ademen lucht. Hieruit volgt dat alle landslakken hieronder vallen. Bovendien ook nog enkele soorten die in het water leven, maar aan de oppervlakte komen om te ademen.

A. Orde.BASOMMATOPHORA. Leven zowel in zout als in zoet water. Als typische vertegenwoordigers hebben we de poelslak en de posthoornslak, die ieder wel zal kennen.

B Orde. STYLOMMATOPHORA. Dit zijn uitsluitend landslakken. Vele soorten hiervan bezitten geen schelp of hebben slechts een rudimentaire schelp.

3e KLASSE: SCAPHOPODA (Stoottanden).

Dit is de enige klasse, die geen aanleiding geeft tot een verdere verdeling in sub-klassen of orden. De stoottanden bezitten slechts weinig verscheidenheden. Ze leven alleen in zout water en zijn dan ingegraven in het zand.

Om in één keer niet teveel nieuwe namen en begrippen te berde te brengen, zullen we het voorlopig hierbij laten. De 2 laatste klassen behandelen we in een volgend nummer. Het kan intussen wel dienstig zijn nog iets te vertellen over een onderwerp, dat met de systematiek ten nauwste samenhangt. Bedoeld wordt het etiket. Men vraagt zich namelijk wel eens af: wat moet er nu op mijn etiket staan? Welnu in de eerste plaats de volledige wetenschappelijke naam van het dier, waarvan de schelp afkomstig is. Dus bijv. *Spisula solida*. Opmerking: het eerste woordt met een hoofdletter, het tweede met een kleine letter. De wetenschappelijke naam bestaat uit 2 delen, namelijk de geslachtsnaam en de soortnaam. Dus juist omgekeerd als bij de mensen; we zeggen Piet Bruinsma en niet Bruinsma Piet.

Daarna volgt, altijd tussen haakjes, de naam van de auteur. Dat is de geleerde, die het dier in een van zijn werken heeft beschreven en over het algemeen de naam er aan heeft gegeven. Voor de meeste auteursnamen hebben we vastgestelde afkortingen, die iedereen verstaat. Voor Linnaeus is dit bijvoorbeeld de hoofdletter L. Tenslotte is het zeer wenselijk de vindplaats en de vinddatum op het etiket te vermelden. Met een dergelijk etiket (zie voorbeeld 1) mag men volkomen tevreden zijn.

Niettemin komt er vaak een meer uitgebreide tekst op het etiket. Dit is het geval wanneer we met een varieteit te maken hebben. Die varieteit kan dan ook weer gevolgd worden door een eigen auteursnaam (zie voorbeeld 2)

Maar altijd moeten we een etiket maken. Ook van niet-gedetermineerde schelpen. In de meeste gevallen zal het niet te moeilijk zijn de geslachtsnaam te bepalen. Men schrijft die dan vast op en laat ze volgen door spec. (hetgeen betekent species = soort) (zie voorbeeld 3)

Heeft U etiketten, waarop bovenaan Uw naam gedrukt staat, dan is daar natuurlijk niets op tegen. Vaak is er ook nog plaats voor een nummer, ten gerieve van diegenen die hun exemplaren van een nummer voorzien. Tenslotte komt het voor, dat men op het etiket de familie van het exemplaar vermeldt. Dat is dan bijzonder nuttig bij het juist opbergen, omdat het aantal geslachten zo uitgebreid is, dat men niet gauw de bijbehorende familie uit het hoofd kan noemen. (voorbeeld 4)

Ik vermoed dat het besprokene weer menig verzamelaar een massa werk zal bezorgen. Uw collectie kan er slechts in aanzien door winnen.

I.	II.	III.
Spisula solida (L.) Zandvoort Mei 1957	Natica catena (L.) var. Atlantica (Brug.) Scheveningen Aug. 1958	Littorina spec. Hoek v. Holland Nov 1958
IV.		
CYPRAEIDAE Trivia arctica (L.) Point Décollé Juli 1958		